

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Величка Георгиева Минкова

Национална художествена академия,

относно придобиване на научна степен „доктор“ в област на висшето образование: 8. Изкуства, професионално направление: 8.2. Изобразително изкуство,

департамент „Дизайн“, НБУ

кандидат Мария Николаева Миличин

представен за рецензиране научен труд на тема:

ДИЗАЙНЕРСКИ МЕТОДИ В ИЗГРАЖДАНЕТО НА УЕБ ПРОСТРАНСТВО

Научен ръководител: проф. д-р Елена Тодорова

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Изборът на тема предопределя изследване на една актуална проблематика, отнасяща се до съвременната дизайнерска практика в изграждане на уеб пространството. Тематичната област е особено интересна, многопластова, интердисциплинарна и динамично развиваща се. Тя изисква висока компетенция от своя изследовател, която в този труд е убедително демонстрирана. Ето защо дисертационният труд на Мария Маличин следва да се тълкува като значимо изследване, което показва състоянието на научния проблем днес и едновременно се регистрира като генератор на последващи научни търсения. Същността на научното постижение се основава на заключения базирани на задълбочени изследователски търсения, според които уеб дизайнът се разглежда като прогресивна сфера, а нейното еволюиране е следствие на мултидисциплинарно сътрудничество между различни научни области.

Изследователската теза се основава на твърдението, че уеб пространството е верига от способности, композиционни похвати и методи, комбинация от визуално привлекателни и взаимодействащи елементи. Като система то се базира на интердисциплинарни научни тези и обхваща в еднаква сила и степен естетическата, структурната, съдържателната и функционалната части на различни визуално-дигитални формати. В тази връзка, уеб дизайнът се разглежда от Маличин, като сложен системен подход на художествена практика ползващ постиженията на науки като психология, неврология, физика, маркетинг и др.

Изследователската практика на автора, по посока на проучване на дизайнерските методи я водят към ценни анализи касаещи психологически подходи в творческия процес. Произтичащите заключения аргументират, че днес проектирането надхвърля целенасоченото и самоцелно търсене на естетичност и включва цялата гама на функционалност на уеб сайта. Според Мария Маличин научните изследвания основаващи се на проучвания свързани с връзката човешки мозък и интернет са в

основата на най-добрите дизайнерски практики, а създадената среда в унисон с наложените психологически критерии увеличават способността на човека да разбира пространството.

В труда се разглежда система от дизайнерски методи, които позитивират инструментариума необходим за изграждане на ефективно, достъпно, полезно и съвременно уеб пространство. Изследваното поле на визуален и дигитален дизайн е представено посредством взаимодействието му с научни области и извеждане на мултидисциплинарни функции, елементи и инструменти, формиращи съвременния облик на професионалния дизайн. Направеният анализ дава насоки и предопределя възникването на нови подходи, налага промени в някои методи при изследване на динамичната система на уеб пространството. Ценното научно изследване, разпростряло се върху свързани научни области, конфигурира необходимост от комплексен дизайнерски подход, който обуславя наличието на съвременен стойностен дизайн.

Всяка глава на дисертацията представя определен вид дизайнерски методи, които са ефективно работещи подходи. Тяхното класифициране е съществен момент за приносния характер на труда, защото демонстрира систематизиране на техните характеристики и особености. Необходимо е да се отбележи, че за първи път в българската научна литература се прави изследване и подробна класификация на уеб пространството като проектна област от позиция на дизайнерския алгоритъм, комбиниране на методология и като функция за създаване на иновативни стратегии и концепции. Изследването започва с преглед на историята на визуалната комуникация, преминава през описание на ефективните дизайнерски методи в изграждане на уеб пространството чрез анализ на типове визуална комуникация, дизайн на потребителски опит, потребителски интерфейс, емоционален дизайн, дизайн мислене. То завършва с анализ на съвременните дизайнерски методи в изграждането на уеб пространството като акцентът е насочен към сложна, но изчерпателно обследвана проблематика на видовете проектни дизайнерски концепции, съвременни течения в изграждането на уеб дизайн – неоформизъм, гласморфизъм, паралакс ефект и т.н.

2. Точно формулиране на цели и задачи на дисертацията

Основната цел на дисертационен труд е да представи система от дизайнерски методи, които обективизират основните инструменти за изграждане на ефективно, достъпно, лесно използваемо и полезно уеб пространство. Формулираната цел, според Мария Маличин, е постижима чрез поставяне и решаване на основни задачи като преглед, изучаване и анализ на съществуващата литература по темата, изследване на досегашните опити за създаване и прилагане на различни дизайнерски похвати във визуалния и дигиталния дизайн. Постигането на поставените цели не е възможно без анализ на значението и смисъла на съществуващите дизайнерски методи за изграждане на уеб пространство и разглеждане на мотивите за създаване и усъвършенстване на техники за дизайн като необходим акт на осъвременяване, позициониране и обогатяване на дигиталната среда. Една от основните задачи, които си поставя труда и достойно защитава е представяне на предимството на мултидисциплинарния подход в проектирането на актуален дизайн, както и необходимостта от комбиниране на

разнообразни методи произтичащи от различни направления в изкуството и сфери на науката. С помощта на примери от историята и практиката да се формулират универсални подходи и средства за проектиране и реализиране на дигитален и уеб дизайн.

3. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература.

Мария Маличин познава изследвания проблем и владее научния апарат присъщ за проучваната област. Правилно са използвани термини и значения в един свършено поднесен научен текст. Използваната литература е коректно цитирана в подкрепа на цялостното изложение, което от своя страна демонстрира високото ниво на познания на автора. Библиографията на труда представя литературни източници, които са в съответствие с изследователските цели.

4. Коректност при цитирането на представителен брой автори.

Цитирането на автори и техните трудове е коректно извършено. Биографията на дисертацията е богата и наброява 152 източника на научна информация.

5. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването.

Изследователският модел се формира от теоретичната рамка и методологията на изследването. Интересен и значим е наблюдаваният подход, по който се маркират няколко изследователски рамки. Мария Маличин предлага една от най-широко използваните класификации за изследване на изкуството и дизайна, а именно тази на Фрайлинг (1993). Тя формира три типа изследователски проекти: изследване на практика, изследване чрез практика и изследване с цел практика. Позовавайки се на съвременни научни коментари, докторантът посочва, че анализът на Фрайлинг успява да покрие всички възможности за изследване на дизайна. Представена е и Тезата на Крос (1999), според която класификацията се основава на фокуса на изследването, а не на метода. Акцентът е поставен върху епистемология на дизайна, праксиология на дизайна и феноменология на дизайна. Съществен момент в изследователския процес на Маличин е идеята дизайнът да бъде изследван от гледна точка на това как човекът проектира. Получените резултати се основават на прилагани стратегии, тактики и инструменти. Проектираният обект въплащава знанието за формата, материала и контекста на неговото функциониране.

Представен е и моделът на Фолман (2008), който предлага една по-холистична рамка в изследваната област. Той очертава изследователската дейност в областта на дизайна между три крайности: практика, изследване и проучвания на дизайна. Според Мария Маличин всяка от представените рамки има собствена функция и стойност, дава различни аспекти на разбирането на изследователите по дизайн.

6. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Теоретичното изследване компетентно се позовава на различни комплексни методи за решаване на поставените цели и задачи, като основните използвани са проучване, анализ, сравнение, синтез и систематизиране в главните им форми – теоретична, структурна, функционална и аргументативна. Предвид естеството на изследваната материя, аргументирано се включват методите за провеждане на моментно проучване на примерите и на документален анализ. Както правилно определя Мария Маличин, процесът по обработка на изследователските данни се позитивира като нереактивен, а събирането на информация позволява избор на различна гледна точка на тълкуване към всяка тема и дизайнерски подход. Получените данни се подлагат на логически анализ и последвала го систематизация, за да бъдат изведени основните методи при създаване на дизайнерски алгоритъм.

7. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни.

Библиографията на дисертационния труд, състояща се от 152 заглавия, е свидетелство за сериозната проучвателска дейност на автора. Предложеният за рецензиране научен текст звучи професионално, аргументирано и достоверно, което е следствие от проявени прецизност и точност при работа с информационните източници. Моето лично мнение е, че събирането и анализирането на емпиричните данни е извършено качествено, благодарение, на което са направени съответните неоспорими анализи и изводи.

Описание на приносите:

1. Кратка характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

Дисертационният труд има значим приносен характер, като научно изследване в областта на уеб дизайна. Несъмнено насочването на изследователския фокус към интердисциплинарното сътрудничество между различни научни области на познанието, го характеризират като особено ценен. Постигане на научното изследване е представяне на процеса по изграждане на уеб пространството като верига от способности, композиционни похвати и методи, като сложен системен подход на художествената практика. Заключениета на Мария Маличин се основават на задълбочени анализи позоваващи се на научни изследвания и наблюдения на творческата дейност, което прави трудът интригуващ за професионалисти от различни научни и творчески области.

2. Описание на приносите на кандидата и класифицирането им.

Резултатите от научното изследване са коректно отразени във формулираните приноси на дисертационния труд.

1. На базата на многобройни научни и литературни източници настоящата дисертация изследва, анализира и доказва необходимостта от прилагане на система от различни дизайнерски похвати във визуалния и дигиталния дизайн.

2. Всяка глава от докторската теза представя задълбочен преглед и анализ на определен вид дизайнерски методи, спрямо оприличаващи ги характеристики от научни направления, ефективно работещи подходи или иновативни концепции. Това класифицира методологиите и позволява систематизиране на техните особености и характеристики.

3. За пръв път в българската научна литература се извършва задълбочено изследване и подробна класификация на проектирането на уеб пространство от гледна точка на дизайнерски алгоритми, комбиниране на методологии и като функция за създаване на иновативни стратегии и концепции.

4. Дисертационният труд не само задълбочено анализира дизайнерски инструменти и подходи, а формулира и изследва функционирането им в процеса на изграждане на визуален и дигитален дизайн, като представя влиянието им върху потребителската общност.

5. За първи път у нас темата за използване на дизайнерски методи в проектиране на уеб пространство е представена чрез взаимовръзка на научни области като психология, медицина и социални науки и е анализирана в литературна и практическа парадигма.

6. Настоящият дисертационен труд се явява едно от първите изследвания, описани на български език в областта на епистемологията, праксиологията на дизайна и изследването на формата и конфигурацията на крайния продукт. Тя би могла да послужи на студенти и преподаватели по уеб дизайн и графична реклама, както и на по широк кръг читатели, които имат интерес в тази област.

7. В методологичен план настоящото изследване полага добра основа за бъдещи конкретни разработки, касаещи проектирането на дигитално пространство, мулти-дисциплинарната връзка на научни области, ефективното проектиране на 44 визуален дизайн и функционалността на съвременната методология, които безспорно касаят изграждането и развитието на дизайнерски продукти и потребностите на целевите аудитории

3. Оценка на степента на лично участие на дисертанта в приносите.

Дисертационният труд е задълбочено изследване, което е първото в българската научна литература посветено на проектирането на уеб пространство от гледна точка на дизайнерски алгоритми, комбиниране на методологии и като функция за създаване на иновативни стратегии и концепции. Като рецензент считам, че научният текст е неоспоримо лично постижение на автора с приносен характер.

4. Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Авторефератът съответства напълно на структурата, основните положения и приносите на дисертационния труд.

Въздействия на дисертационния труд върху външната среда.

1. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Представените две публикации свързани с темата на дисертационния труд са в рецензирани издания.

Миличин, М. (2021). Типове уебстраници и техните основни роли в дигиталното пространство, Сборник научни публикации на департамент Дизайн 7/2021 – 2022, 141-153. Нов български университет. София.

Миличин, М. (2023). Дизайн мислене – креативен творчески процес и рационалност, Сборник научни публикации на департамент Дизайн 8/2022 – 2023, 201-213. Нов български университет. София

Мнения, препоръки и бележки.

Трудът е добре структуриран, а изложените анализи и изводи са аргументирани и ясни. Мария Маличин умело борави с терминологията и владее до съвършенство уменията за излагане на сложна и специфична компетентност в ясно формулиран текст.

Заклучение

Дисертационният труд „Дизайнерски методи в изграждане на уеб пространство“ притежава неоспорими качества, за да бъде определен като оригинален, новаторски и с ярък приносен характер в областта на научната литература посветена на уеб дизайна. Той отговаря напълно на изискванията заложи в ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане, както и на вътрешната нормативна база на НБУ.

Предвид гореизложената рецензия убедено изразявам своята положителна оценка и предлагам на Научното жури да подкрепи присъждането на научна степен „доктор“ в област на висшето образование: 8. Изкуства, професионално направление: 8.2. Изобразително изкуство, департамент „Дизайн“, НБУ на Мария Николаева Миличин.

10.02.2024 г.

Подпис:

проф. д-р Величка Минкова